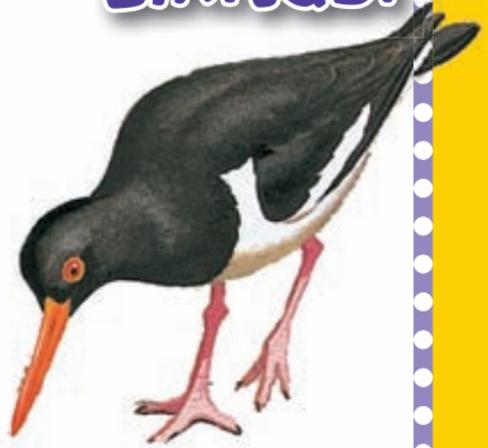

Bilim
Çocuk

Amatör Kuşbilimcinin Elkitabı

Bu elkitabının sahibi

Hazırlayan: Tuğba Can
Çizimler: Robin Reckitt
Grafik Tasarım: Ayşegül Doğan Bircan

Eylül 2009

Bu elkitabının hazırlanmasına katkılarından dolayı Eray Çağlayan'a
ve Doğa Derneği'ne teşekkür ederiz.

Doğa

Herkes Kuşları Gözlemleyebilir!

Kuşları gözlemlemek çok güzel bir uğraş. O kadar çok çeşitli ve renkliler ki. Baykuş, flamingo, ağaçkakan, karaakbaba, saksağan... Birçok ilginç kuş türü var. Onları her yerde görmek mümkün. Ormanlardan dağlara, göllerden denizlere, bozkırlardan makilere pek çok yaşam alanında, hatta köylerden kentlere birçok yerleşim yerinde yaşıyorlar. Üstelik kuşları gözlemlemek için neredeyse hiçbir malzeme gerekmiyor. Dikkatli bir göz ve kulak yeterli. Elbette biraz da sabır! Çünkü birçok kuş küçük olduğundan çok iyi saklanıyor.

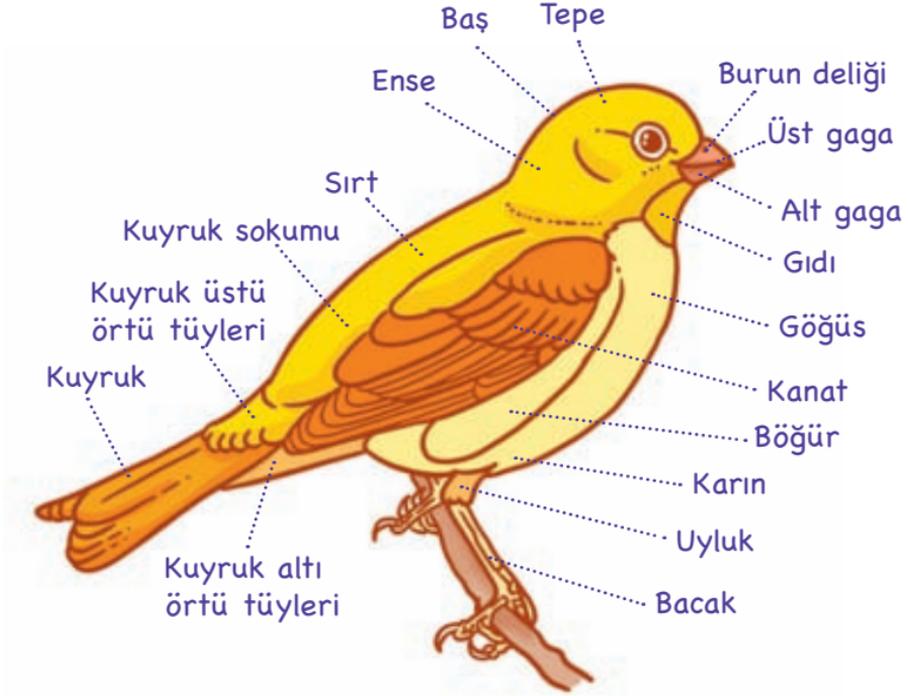
Bazıları da onlara yaklaşmanızı istemiyor, "pır" diye uçup gidiyor. Bu nedenle kuş gözlemciliğiyle uğraşmayı sürdürürseniz, bir dürbüne gereksinim duyabilirsiniz.

Peki gözlemlediğiniz kuşu nasıl tanıyacaksınız? Serçeyi, güvercini, kumruyu ya da saksağanı herkes bilir. Bu kuşlar insanlarla iç içe yaşıyor. Onları tanımak kolay! Ancak karabatak, dikkuşruk, sumru, puhu gibi çoğumuzun karşılaşmadığı kuşlar da var. Bu kuşları tanımak için bir rehber kitapçıktan yararlanabilirsiniz. Bu kitapçık da bunlardan biri. Kitapçıkta ülkemizin değişik yerlerinde gözlemleyebileceğiniz, farklı kuş gruplarından yetmiş kuş türü tanıtılıyor.

Kuşun Bölümleri

Peki tanımadığınız bir kuş karşınıza çıktığında ne yapacaksınız? Bu kuşun belirli özelliklerini bir deftere not edin. İlk olarak büyüklüğünü ve renklerini ele alın. Sonra da vücudunun baş, gaga, boyun, kanatlar, kuyruk, bacaklar gibi çeşitli bölümlerinin boyutlarına, renklerine, şekillerine dikkat edin. Bunları sırayla defterinize yazın. Ardından gözlemlerinizi kitapçığınızda bulunan kuş resimleri ve bilgileriyle karşılaştırın. Böylece gözlemlediğiniz kuşu bulabilirsiniz. Elbette gözlemlediğiniz kuş türü kitapçıkta olmayabilir! Bu durumda daha kapsamlı bir rehber kitaba bakabilir ya da İnternet'te araştırma yapabilirsiniz.

Küçük batağan

Tachybaptus ruficollis

Ördeğe benzer. Gagasının dibindeki sarı leke ve kestane rengi yanağıyla kolayca tanınır. Belirgin bir kuyruğu yoktur. Boyu 23-29 cm'dir. Yüzerken neredeyse tüm vücudu suyun üzerinde kalır. Göllerde grup halinde yüzerken gözlemlenebilir.

Karabatak

Phalacrocorax carbo

Ülkemizdeki en büyük deniz kuşudur. Boyu 77-94 cm'dir. Kalın gagası ve uzun boynu belirgin özellikleridir. Deniz kıyılarında ve göllerde grup halinde dinlenirken gözlemlenebilir.

Ak pelikan

Pelicanus onocrotalus

Büyük ve beyaz bir kuştur. Boyu, 140-175 cm'dir. Kepçe şeklindeki gagası ve kanatlarındaki siyah tüyler belirgin özellikleridir. Bataklıklar ve göllerde grup halinde yüzerken gözlemlenebilir.

Gri balıkçıl

Ardea cinerea

Vücudunun üst bölümü gri, başı ve boynu beyazdır. Başının her iki yanındaki siyah, uzun tüyleri, sarı renkli gagası ve bacaklarıyla kolayca tanınır. Boyu 82-84 cm'dir. Sazlıklar, bataklıklar ve tatlı sularda gözlemlenebilir.

Leylek

Ciconia ciconia

Uzun beyaz boynu ve gövdesi, siyah kanat tüyleri, kırmızı gagası ve bacaklarıyla kolayca tanınır. Boyu 95-110 cm'dir. Sulakalanlara yakın yerlerdeki çatı, baca, direk ve ağaçlara kurduğu yuvalarda gözlemlenebilir. Göçmen bir kuştur.

Kaşıkçı

Platalea leucorodia

Boy 80-93 cm'dir. Kaşık şeklindeki siyah gagasıyla kolayca tanınır. Bacakları da siyah renklidir. Bu kuşu grup halinde hızla uçarken görebilirsiniz. Sığ göller ve sazlıklarda gözlemlenebilir.

Flamingo

Phoenicopterus ruber

Pembe rengiyle dikkat çekicidir. Kırmızı gagasının ucu sivri ve siyahtır. Uzun boynu ve bacakları diğer belirgin özellikleridir. Boyu 120-145 cm'dir. Sığ, tuzlu ya da acı sulakalanlarda gözlemlenebilir.

Boz kaz

Anser anser

Ülkemizde yaşayan tek yabancı kaz türüdür. Bacakları ve gagası pembedir. Boynu uzundur. Büyük bir vücudu vardır. Boyu 74-84 cm'dir. Grup halinde uçarken V şekli oluştururlar. Ağır hareket eden bu kuş, bataklık ve tatlı sularda gözlemlenebilir.

Suna

Tadorna tadorna

Ördekten büyük, kazdan küçük bir kuştur. Boyu 55-65 cm'dir. Vücudunun büyük bölümü beyaz, başı ve boynu koyu yeşil, gagası da kırmızıdır. Sığ göllerde gözlemlenebilir.

Yeşilbaş

Ardea cinerea

Yaygın bir ördek türüdür. Boyu 50-60 cm'dir. Erkeğinin başı koyu yeşil, göğsü kızıl-kahverengidir. Sarı gagası, gri gövdesi ve kuyruğunun çevresindeki siyah tüyler diğer belirgin özellikleridir. Tatlı sularda gözlemlenebilir.

Dikkuyruk

Oxyura leucocephala

Gövdesine oranla başı büyük bir ördek türüdür. Gövdesi ve boynu kahverengidir. Genellikle dik tuttuğu uzun siyah kuyruğu ve mavi gagası dikkat çekicidir. Boyu 43-48 cm'dir. Sazlıklarla çevrili sığ, tatlı sularda ve göllerde gözlemlenebilir.

Kara çaylak

Milvus migrans

Büyük, yırtıcı bir göçmen kuştur. Boyu 48-58 cm'dir. Gövdesi ve kanatları koyu renklidir. Çatallı bir kuyruğu vardır. Göl, akarsu ya da sulakalanların yakınındaki ormanlık alanlara yuva yapar.

Ak kuyruklu kartal

Haliaeetus albicilla

Büyük ve yırtıcı bir kuştur. Boyu 190-240 cm'dir. Kısa, beyaz kuyruğuyla dikkat çekicidir. Gagası büyük ve açık sarı renklidir. Kaya ve ağaçlara yuva yapan bu kuş sulakalanlarda gözlemlenebilir.

Kara akbaba

Aegypius monachus

Büyük ve yırtıcı bir kuştur. Boyu 100-115 cm'dir. Gövdesi koyu kahverengidir. Yüzü ve boğazı tüysüzdür. Bu bölümlerde siyah derisi görülür. Boynundaki kabarık tüyler dikkat çekicidir. Ormanlarda yaşar ve yaşlı bir ağacın tepesine dallardan büyük bir yuva yapar.

Kızıl akbaba

Gyps fulvus

Büyük ve yırtıcı bir kuştur. Boyu 95-110 cm'dir. Gövdesi kızıl kahverengidir. Başı ve boynunda beyaz, ince tüyler bulunur. Boynunun alt kısmındaki kabarık tüyler dikkat çekicidir. Kayalık ve dağlık alanlarda yaşar.

Tavşancıl

Hieraaetus fasciatus

Yırtıcı bir kuştur. Boyu 55-65 cm'dir. Göğsü beyazdır. Kanatlarının altında geniş siyah bir şerit bulunur. Kuyruğunun ucu da koyu renklidir. Ormanlar, bozkırlar, makiler ve çayırlarda gözlemlenebilir.

Balık kartalı

Pandion haliaetus

Suya dalabilen yırtıcı bir kuştur. Boyu 52-60 cm'dir. Kahverengi sırtı, beyaz başıyla kolayca tanınır. Uçarken martıyı andırır. Göl ve nehirlerin çevresindeki ormanlık alanlarda gözlemlenebilir.

Gökdoğan

Falco peregrinus

Dünyanın en hızlı uçan kuşudur. Küçük kuşlarla beslenen orta boylu bir yırtıcıdır. Boyu, 38-51 cm'dir. Siyah bıyığı, beyaz yanağı ve boğazıyla dikkat çekicidir. Kayalık alanlarda yaşar.

Dağ horozu

Tetrao mlokosiewiczii

Boyu 50-55 cm'dir. Erkeği koyu, genci ve dişisi boz renklidir. Erkeğinin kuyruğu çatallı, dişisinininki düzdür. Erkeği beyaz omuz lekesiyle kolayca tanınır. Yüksek dağlarda ve çayırnlarda gözlemlenebilir.

Kıralı keklük

Alectoris chukar

Boyu 32-35 cm'dir. Başının üstü gri, sırtı açık kahverengidir. Böğrü enine çizgilidir. Gaga dibi de beyazdır. Kayalık, taşlık tepeler ve dağ eteklerinde gözlemlenebilir.

Sutavağı

Gallinula chloropus

Gagası ve alnı kırmızı, gövdesi koyu renklidir. Gövdesinin yanında beyaz bir çizgi bulunur. Beyaz kuyruk altı tüyleri de dikkat çekicidir. Boyu 27-31 cm'dir. Tatlı sularda ve sazlıklarda gözlemlenebilir.

Turna

Grus grus

Göçmen bir kuştur. Boynu ve bacakları uzundur. Boyu 96-119 cm'dir. Kuyruğundan sarkan uzun tüyler, başının üzerindeki kırmızı leke ve yanaklarından aşağı inen beyaz şerit sayesinde kolayca tanınır. Geniş bataklıklar ve sulak çayırarda gözlemlenebilir.

Toy

Otis tarda

Ülkemizdeki en büyük kara kuşudur. Boyu 75-105 cm'dir. Başı ve boynu gri, karnı beyaz, sırtı kırçillı kahverengidir. Erkeği dışisinden çok büyüktür. Erkeğinin beyaz bıyıkları ve göğsündeki kızıl-kahverengi şerit dikkat çekicidir. Bozkırlarda ve ağaçsız, geniş tarım alanlarında gözlemlenebilir.

Poyrazkuşu

Haematopus ostralegus

Siyah-beyaz bir kuştur. Boyu 39-44 cm'dir. Gagası uzun ve turuncu, bacakları pembedir. Deniz kıyıları ve nehir boylarında gözlemlenebilir.

Kılıçgaga

Recurvirostra avosetta

Uzun ve ucu kalkık gagasıyla kolayca tanınır. Boyu 42-46 cm'dir. Başı, sırtı ve kanatlarındaki siyah lekeler dışında vücudu beyazdır. Bacakları açık mavidir. Göller ve bataklıklarda gözlemlenebilir.

Kocagöz

Burhinus oedicephalus

Başı büyük, gagası kısa ve kalın bir kuştur. Boyu 38-45 cm'dir. Gövdesi açık kahverengidir. Kanatlarında iki siyah çizgi arasında beyaz bir şerit bulunur. Kurak ve taşlık açık alanlar, tarlalar, bozkırlar ve kumullarda gözlemlenebilir.

Çölkoşarı

Cursorius cursor

Boz renkli, uzun bacaklı bir kuştur. Boyu 19-21 cm'dir. Başındaki siyah-beyaz çizgiler dikkat çekicidir. Başının tepesi açık mavidir. Çöl ve yarı çöl özelliği gösteren kurak alanlarda yaşar.

Akça cılıbt

Charadrius alexandrinus

Gövdesine oranla başı büyük, açık renkli, küçük bir kuştur. Boyu 15-17 cm'dir. Karnı ve göğsü beyaz, gagası ve bacakları siyahtır. Kumlu ve çakıllı deniz kıyılarında, göllerde gözlemlenebilir.

Kızkuşu

Vanellus vanellus

İbici olan bir kuştur. Karnı ve göğsü beyaz, sırtı koyu yeşil, kuyruk altı kırmızı renktedir. Boyu 28-31 cm'dir. Su kenarları ve sulakalanların çevresinde gözlemlenebilir.

Küçük kumkuşu

Calidris minuta

Küçük bir kuştur. Boyu 14-16 cm'dir. Kısa ve düz bir gagası, siyah bacakları vardır. Beyaz göğsü dışında vücudu, kışın gri, yazın kırmızı-kahverengi renktedir. Kışın deniz ve göl kıyılarında gözlemlenebilir.

Kervançulluğu

Numenius arquata

Kahverengi, büyük bir kuştur. Boyu 48-57 cm'dir. Uzun, kıvrık gagası dikkat çekicidir. Uçarken martıyı andırır. Kışın deniz kıyılarında, sulak çayırlarda gözlemlenebilir.

Gümüş martı

Larus cachinnans

Gri sırtı ve siyah kanat uçları dışında beyaz bir kuştur. Parlak sarı gagası ve gagasının ucundaki koyu kırmızı lekeyle kolayca tanınır. Bacakları da sarıdır. Boyu 52-58 cm'dir. Tüm kıyılarımızda gözlemlenebilir. Kayalıklar, adalar ve bazı göllerde grup halinde yuva yapar.

Sumru

Sterna hirundo

Martıdan küçük bir kuştur. Boyu 34-37 cm'dir. Üreme döneminde kırmızı gagası ve bacakları, gri sırtı, başındaki ve gagasının ucundaki siyah bölümlerle tanınabilir. Kuyruğu uzun ve çatallıdır. Deniz kıyısı, göl ve nehirlerde gözlemlenebilir. Göçmen bir kuştur. Ülkemizde yazın görülür.

Bağırtlak

Pterocles orientalis

Boz renkli, başına oranla gövdesi büyük bir kuştur. Boyu 30-35 cm'dir. Kuyruğu kısa ve karnı siyahtır. Karnının ortasında açık renkli bir şerit bulunur. Bozkırlar, yarı çöller, kurak ve taşlık alanlarda gözlemlenebilir.

Kaya güvercini

Columba livia

Evcil güvercinin atasıdır. Boyu 30-35 cm'dir. Sırtı gridir ve kanadında iki siyah şerit bulunur. Yeşil-mor yanardöner renklere bürünen boynunu dikkat çekicidir. Kaya oyuklarına ve mağaralara yuva yapar.

Küçük kumru

Streptopelia senegalensis

Kızıl-kahverengi, narin görünümlü bir kuştur. Boyu 23-26 cm'dir. İnsanlarla iç içe yaşar. Birçok kentimizde gözlemlenebilir. Pencerelerinin pervazlarına ve balkonlara yuva yapar.

Guguk

Cuculus canorus

İlk bakışta atmacaya benzer. Uzun bir kuyruğu, sivri kanatları vardır. Boyu 32-36 cm'dir. Erkeği gri-mavi, dişisi kızıl renklidir. Karnı enine beyaz çizgilidir. Ormanlar, seyrek ağaçlıklar, tarım alanları, bataklıklar, park ve bahçelerde gözlemlenebilir.

Puhu

Bubo bubo

En büyük baykuş türüdür. Boyu 59-73 cm'dir. Gövdesi kahverengidir. Gözleri büyük ve turuncudur. Kulak tüyleri ve büyük başıyla diğer yırtıcı kuşlardan ayrılır. Kayalık ve taşlık alanlar, sık ve yaşlı ormanlarda ve kentlerde yaşar.

Çobanaldatan

Caprimulgus europaeus

Zor görülen bir kuştur. Boyu 24-28 cm'dir. Minik gagasının ardında kocaman torba gibi bir ağız vardır. Erkeğinin kuyruk tüylerinin ve kanatlarının uçlarında beyaz lekeler bulunur. Uçarken doğanı andırır. Seyrek ağaçlıklar, seyrek ormanlar, kırlar, bozkırlar ve yarı çöllerde gözlemlenebilir.

Ebabil

Apus apus

Küçük bir kuştur. Boyu 17-18 cm'dir. Gıdısındaki beyazlık dışında koyu renkli bir kuştur. Kısa kuyruğu, uzun ve kavisli kanatları, ani manevralarıyla kırlangıçlardan ayrılır. Sulakalanlar, açık alanlar ve kentlerde grup halinde süzülürken gözlemlenebilir.

Yalıçapkını

Alcedo atthis

Renkli, küçük bir kuştur. Boyu 17-19 cm'dir. Sırtı parlak turkuvaz ve mavi, karnı turuncu-kırmızı renktedir. Ayakları kırmızı, gagası siyahtır. Tatlı su kenarlarında gözlemlenebilir. Buralardaki kum duvarlarına açtığı derin oyuklara yuva yapar.

Arıkuşu

Merops apiaster

Renkli bir kuştur. Boyu 25-29 cm'dir. Boğazı ve kuyruk sokumu sarıdır. Uçarken kıvrık kanat altları görünür. Su kenarlarındaki kum ya da yumuşak toprak duvarlarda açtığı oyuklara yuva yapar. Göçmen bir kuştur. Ülkemizde yazın görülür.

Gökkuzgun

Coracias garrulus

Kargaya benzeyen mavi renkli bir kuştur. Boyu 29-32 cm'dir. Kanat uçları siyah, sırtı kırmızı renklidir. Seyrek ormanlar, orman kenarları ve açık alanlarda gözlemlenebilir. Göçmen bir kuştur. Ülkemizde yazın görülür.

İbibik

Upupa epops

Boyu 25-29 cm'dir. Uzun, kıvrık gagası, uzun ibiği ve renklerinden kolayca tanınır. Gövdesi kırmızı-pembe, kanatları ve kuyruğu siyah-beyaz enine çizgilidir. Kısa çalılıkların bulunduğu açık alanlarda gözlemlenebilir. Ağaç, kaya ve binaların oyuklarına yuva yapar.

Alaca ağaçkakan

Dendrocopos syriacus

En yaygın ağaçkakan türüdür. Boyu 23-25 cm'dir. Yanakları ve boynunun yanları beyazdır. Kanatlarında geniş bir beyazlık vardır. Kuyruk altı pembe-kırmızıdır. Seyrek ve genellikle yaprak döken ormanlar, meyve bahçeleri, zeytin bahçeleri ve büyük parklarda gözlemlenebilir.

Tepeli toygar

Galerida cristata

Küçük bir kuştur. Boyu 17-19 cm'dir. Uzun ve çoğu zaman kalkık duran ibiğiyle kolayca tanınır. Kanatları ve kuyruğu kısadır. Kuyruğun iki yanında krem rengi tüyler bulunur. Boş arazilerde ve yol kenarlarında kolayca gözlemlenebilir.

Kırlangıç

Hirundo rustica

En yaygın kırlangıç türüdür. Boyu 17-21 cm'dir. Sırtı koyu lacivert, boğazı ve alını koyu kırmızıdır. Boğazında lacivert bir şerit vardır. Karnı kızıl-krem rengidir. Kuyruğu çatalıdır. Kırsal alanlarda ve kentlerde görülebilir. Kaya ve bina oyuklarına yuva yapar.

Dağ kuyruksallayanı

Motacilla cinerea

Ülkemizdeki en büyük ve en uzun kuyruklu kuyruksallayandır. Boyu 17-20 cm'dir. Sırtı mavi-gri, karnı sarı-beyazdır. Üreme döneminde erkeğinin boğazı siyah, karnı parlak sarı renk alır. Kışın kentlerde ve su kenarlarında görülebilir.

Bulbul

Luscinia megarhynchos

Küçük, ötücü ve zor görülen bir kuştur. Boyu 15-17 cm'dir. Gövdesi kızıl-kahverengi, kuyruğu kıızıdır. Ötüşüyle tanınır. Yaprakdöken ormanlar, çalılıklar ve dere boylarında yaşar. Göçmen bir kuştur. Ülkemizde yazın görülür.

Derekuşu

Cinclus cinclus

Küçük bir kuştur. Boyu 17-20 cm'dir. Boğazı ve göğsü beyazdır. Gövdesi kısa kalın ve kahverengidir. Kısa bir kuyruğu vardır. Yüksek yerlerdeki hızlı akan derelerde gözlemlenebilir.

Çitkuşu

Troglodytes troglodytes

Çok küçük ve ötücü bir kuştur. Boyu 9-11 cm'dir. Enine çizgili koyu kahverengi tüyleri ve kısa kuyruğuyla kolayca tanınır. Ormanlar, çalılıklar ve bahçelerde gözlemlenebilir.

Büyük dağbulbulu

Prunella collaris

Boyu 15-18 cm'dir. Gövdesi gri, gıdısı ve boğazı beyaz üzerine siyah beneklidir. Böğrü kalın kısil-kahverengi çizgilidir. Kanatlarında beyaz, iki ince çizgi bulunur. Kuyruğu siyah, kuyruk ucu beyazdır. Dağlarda ve yüksek yaylalarda gözlemlenir.

Kara kısilkuşruk

Phoenicurus ochruros

Küçük, koyu renkli bir kuştur. Boyu 13-14 cm'dir. Kısil kuyruğıyla dikkat çekicidir. Kanatlarında beyaz bir bölüm bulunur. Kayalık yamaçlar, uçurumlar gibi yüksek yerlerde gözlemlenir.

Kara kulaklı kuyrukkakan

Oenanthe hispanica

Küçük bir kuştur. Boyu 13-15 cm'dir. Boğazı siyah ya da beyaz olabilir. Kanatlarında da siyah bir bölüm bulunur. İki yanı ve ortası siyah olan kuyruğunu aşağı yukarı sallar. Bozkır vb. açık alanlar, kayalık ve çalılık yamaçlarda yuva yapar.

Gökardıç

Monticola solitarius

Mavi bir kuştur. Gövdesi koyu mavi, kanatları ve kuyruğu siyah-gridir. Dişileri kahverengi kırçılıdır. Boyu 21-23 cm'dir. Kayalıklar, uçurumlar, harabeler ve yerleşim yerlerinin yakınlarında gözlemlenebilir.

Karatavuk

Turdus merula

Koyu renkli bir kuştur. Boyu 23-29 cm'dir. Erkeği simsiyahtır ve parlak sarı-turuncu gagasıyla dikkat çeker. Dişisi koyu kahverengidir. Çoğu zaman kanatlarını sarkık, kuyruğunu dik tutar. Ormanlar, çalılıklar, meyve bahçeleri, parklar ve bahçelerde gözlemlenebilir.

Kamışbülbulü

Cettia cetti

Küçük, ötücü ve zor görülen bir kuştur. Boyu 13-14 cm'dir. Gövdesi kalın ve incedir. Sırtı düz koyu kahverengi, karnı açık renklidir. Kuyruğu geniş ve yuvarlaktır. Sulakalanlarda ve sulak çalılıklarda gözlemlenebilir.

Dik kuyruklu ötlegen

Prinia gracilis

Çok küçük bir kuştur. Boyu 10-11 cm'dir. Boyuna göre kuyruğu çok uzundur. Kuyruk ucunda benekler bulunur. Sırtı gri-koyu çizgilidir, karnı düz ve sarı-krem rengindedir. İnce bir gagası vardır. Bataklık bitkilerinin olduğu kurak düzlükler, tarlalar, makiler ve sazlıklarda gözlemlenir.

Küçük ak gerdanlı ötlegen

Sylvia curruca

Küçük bir kuştur. Boyu 11-14 cm'dir. Kanatları kahverengi, bacakları koyu gri, kuyruk kenarı beyazdır. İğneyapraklı ağaçlardan oluşan orman açıklıkları ve kenarlarında, çalılırların yoğun olduğu yamaçlarda gözlemlenebilir.

Çıvgın

Phylloscopus collybita

Çok küçük bir kuştur. Boyu 10-12 cm'dir. Sırtı soluk yeşil-kahverengi, karnı gridir. Bacakları koyu renklidir. Gözünde belli belirsiz bir sürme bulunur. Ormanlık alanlarda, seyrek ağaçlı ve çalılık arazilerde, bahçelerde gözlemlenir.

Çalikuşu

Regulus regulus

Ülkemizdeki en küçük kuştur. Boyu 8-10 cm'dir. Boynu kısa, gagası küçüktür. Sırtı yeşil, karnı açık gridir. Erkeğinin tepesi turuncu, dişisinin sarıdır. Her ikisinin tepesinde siyah iki şerit bulunur. İğneyapraklı ağaçlardan oluşan ormanlar, park ve bahçelerde gözlemlenir.

Benekli sinekkapan

Muscicapa striata

Küçük ve ötücü bir kuştur. Boyu 14-15 cm'dir. Sırtı düz gri, karnı açık renklidir. Tepesinde, alnında, boğazında ve göğsünde koyu benekler vardır. Gagası ve ayakları gri-siyahtır. Ormanların kenarları, akarsu çevresindeki ağaçlıklar, park ve bahçelerde gözlemlenir.

Büyük baştankara

Parus major

Küçük ve renkli bir kuştur. Boyu 14-15 cm'dir. Başı siyah, yanakları beyazdır. Parlak sarı karnının ortasında, gıdısından başlayıp kuyruk altına kadar inen siyah bir şerit bulunur. Sırtı yeşil-sarıdır. Kanatlarında beyaz şerit vardır. Ormanlarda, çalılıklarda, park ve bahçelerde gözlemlenebilir.

Sıvacı

Sitta europaea

Küçük bir kuştur. Boyu 12-15 cm'dir. Sırtı gri, karnı turuncudur. Kuyruğunun altında beyaz lekeler bulunur. Gençleri daha soluk renklidir. Geniş yapraklı ve karışık ormanlarda gözlemlenebilir.

Sarıasma

Oriolus oriolus

Sarı ve siyah renkli, zor görülen, ötücü bir kuştur. Boyu 22-25 cm'dir. Gagası koyu pembedir. Dişisi ve gencinin rengi sarı-yeşil, karnı boyuna koyu çizgilidir. Kavaklıklar, meyve bahçeleri, seyrek ağaçlı açık alanlar ve yaprak döken ormanlarda gözlemlenir. Göçmen bir kuştur. Ülkemizde yazın görülür.

Alakarga

Garrulus glandarius

En renkli karga türüdür. Sırtı gri-kahverengi, karnı kahverengidir. Kanat lekeleri mavi ve beyaz, kuyruğu da siyahtır. Boyu 32-35 cm'dir. Yaprak döken ve iğneyapraklı ağaçlardan oluşan ormanlar, büyük parklar ve meyve bahçelerinde gözlemlenebilir.

Saksağan

Pica pica

Yanardöner renkli tüyleri ve uzun kuyruğuyla dikkat çekici bir kuştur. Başı, sırtı ve göğsü siyah, karnı ve omuz tüyleri beyazdır. Boyu 40-51 cm'dir. Her türlü seyrek ağaçlı ve çalılık alanda, park ve bahçelerde gözlemlenebilir.

Kuzgun

Corvus corax

Simsiyah ve büyük bir kuştur. Boyu 54-67 cm'dir. Büyük bir gagası vardır. Her türlü açık ve engebeli arazide, özellikle deniz kıyıları, ormanlar ve kayalık dağlarda yaşar.

Sığırcık

Sturnus vulgaris

Koyu renkli bir kuştur. Boyu 19-22 cm'dir. Kısa kuyruğu ve dik duruşuyla dikkat çekicidir. Kışın onbinlercesi bir araya toplanıp bulut gibi görünen büyük gruplar oluşturur. Seyrek ormanlar ve ağaçlı açık alanlar, tarım alanları, park, bahçe ve yerleşim yerlerinde yaşar.

Serçe

Passer domesticus

Küçük bir kuştur. Boyu 14-16 cm'dir. Erkeği gri tepesi, siyah gagası ve boğazıyla dişisinden ayrılır. Genç ve dişiler kahverengidir. Kentlerden köylere birçok yerleşim yerinde gözlemlenebilir.

Saka

Carduelis carduelis

Küçük ve ötücü bir kuştur. Boyu 12-14 cm'dir. Yüzü kırmızı, tepesi ve ensesi siyah, yanakları beyazdır. Siyah kanadında belirgin bir sarı bölüm vardır. Otsu bitkilerin zengin olduğu ağaçlık alanlar, bozkırlar, orman açıklıkları ve bahçelerde gözlemlenebilir.

Kara başlı çinte

Emberiza melanocephala

Renkli bir kuştur. Boyu 16-18 cm'dir. Siyah başı, sarı boğazı ve karnı, kızıl sırtıyla kolayca tanınır. Tarlalar, bozkırlar, çalılıklar, makiler ve bahçelerde gözlemlenebilir. Göçmen bir kuştur. Ülkemizde yazın görülür.

Dizin

- Ak kuyruklu kartal 8
Ak pelikan 4
Akça cılıbıt 13
Alaca ağaçkakan 18
Alakarga 25
Arıkuşu 17
- Bağirtlak 15
Balık kartalı 9
Benekli sinekkapan 24
Boz kaz 6
Bülbül 20
Büyük baştankara 24
Büyük dağbülbülü 21
- Çalikuşu 24
Çıtkuşu 20
Çıvgın 23
Çobanaldatan 16
Çöl koşarı 12
- Dağ horozu 10
Dağ kuyruksallayanı 19
Derekuşu 20
Dik kuyruklu
ötleşen 23
Dikkuyruk 7
- Ebabil 17
- Flamingo 6
Gökardıç 22
Gökdoğan 9
Gökkuzgun 18
Gri balıkçıl 5
Guguk 16
Gümüş martı 14
- İbibik 18
Kamışbülbülü 22
Kara akbaba 8
Kara başlı çinte 27
Kara çaylak 7
Kara kızılkuyruk 21
Karakulaklı
kuyrukkakan 21
Karabatak 4
Karatavuk 22
Kaşıkçı 5
Kaya güvercini 15
Kervançulluğu 14
Kılıçgaga 12
Kımalı keklik 10
Kırlangıç 19
Kızıl akbaba 8
Kızkuşu 13
Kocagöz 12
- Kuzgun 26
Küçük ak gerdanlı
ötleşen 23
Küçük batağan 4
Küçük kumkuşu 13
Küçük kumru 15
- Leylek 5
- Poyrazkuşu 11
Puhu 16
- Saka 27
Saksağan 26
Sariasma 25
Serçe 27
Siğircik 26
Sıvacı 25
Sumru 14
Suna 6
Sutavuğu 10
- Tavşancıl 9
Tepeli toygar 19
Toy 11
Turna 11
- Yalıçapkını 17
Yeşilbaş 7

Amatör Kuşbilimcinin İşine Yarayacak Araç ve Gereçler

Kuşbilimciler dürbün, büyüteç, cetvel, cımbız, gözlem defteri, kalem, renkli boya kalemleri, paket lastiği, fotoğraf makinesi gibi araç ve gereçler kullanır. Kuşgözlemi yapmaya giderken yanınıza, malzemelerinizi koyabileceğiniz bir sırt çantası, şapka, güneş gözlüğü, güneş kremi, yağmurluk, su ve sandviç alabilirsiniz.

Bilim Çocuk dergisinin 141. sayısının ekidir.